

Rastoče pivovarne narekujejo globalno povpraševanje po surovinah za pivo

Prof. dr. Martin Pavlovič,
Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije

Pivovarstvo v svetu

V 2014 beležimo v svetu 1,96 mrd hl proizvedenega piva. Ključno vlogo pri oblikovanju povpraševanja po hmelju pa ima tudi v letu 2015 hitro rastoči segment novo nastajajočih t.i.– obrtniških oz. C pivovarn (craft breweries) v ZDA. V letu 2014 beleži ta segment pivovarstva v ZDA 18 % volumsko in 21 % dohodkovno rast. Tovrstne pivovarne povečujejo dohodek predvsem zaradi povečanega povpraševanja pivcev v Ameriki, Aziji in vse bolj tudi v Evropi po novih in raznolikih polnih okusih piva. Za 2014 ocenjujejo v ZDA obseg proizvodnje piva v segmentu C pivovarn (craft market) na okoli 23 mio. hl – pri čemer pivovarsko združenje iz ZDA definira tovrsten tip pivovarn kot tiste, ki imajo proizvodnjo pod 7,2 mio hl in niso vsaj 25 % v lasti večjih pivovarn. Tu velja omeniti tudi trend koncentracije kapitala in odločanja v pivovarstvu oz. kapitalnih prevzemov, kjer največje pivovarne še naprej intenzivno kupujejo manjše pivovarne – precej tudi takšnih, ki sodijo v segment C pivovarn. Sredi oktobra 2015 prevzame največja svetovna pivovarna AB-InBev za 91 mrd EUR drugo največje pivovarsko združenje SAB Miller. To je bil najdražji nakup kakšnega borzno-kotirajočega angleškega podjetja v zgodovini. S tem ima to največje pivovarsko združenje že 30 % delež v svetovni proizvodnji piva. Posledice? Imamo dominantnega tržnega giganta nasproti precej bolj razdrobljeni konkurenci. Neposredno namreč sledita pivovarski podjetji Heineken z 9 % in Carlsberg s 6 % proizvodnje svetovnih količin piva.

V Nemčiji zaznavajo strmo rast deleža proizvodnje segmenta njihovih C pivovarn. Iz 1 % v 2012, 3 % v 2013, 12 % v 2014, na ocenjenih 18 % v 2015. Tako že vsaka peta steklenica piva v ZRN pripada obrtniškim pivovarnam. Čeprav tovrstne pivovarne predstavljajo le 2 % globalnih količin piva, pa uporabijo že kar 20 % proizvodnje grenčic. Posledica takšnih tržnih razmer se kažejo v naraščanju ravni cen surovin – tudi cen pogodbениh količin hmelja.

Tržna analiza Mednarodne hmeljarske organizacije

Tudi tokratni povzetek tržnih razmer v hmeljarstvu 2015 je zgoščen zbir različnih tujih poslovnih poročil organizacij pridelovalcev in trgovskih hiš, zabeležk z delovnih sestankov Mednarodne hmeljarske organizacije (www.ihgc.org) in raznih ustnih virov hmeljarjev, trgovcev, v zadnjih letih tudi pivovarjev. Poročila iz skoraj vseh držav pridelovalk so že poleti nakazovala, kasneje pa tudi potrdila podpovprečen pridelek hmelja letine 2015. Visoke temperature, pomanjkanje padavin, omejene možnosti namakanja, pomanjkljiva organiziranost namakalnih skupnosti, slabša razraščenost rastlin, prisotnost hmeljeve pršice... so razlogi za oceno svetovne letine v okviru IHGC na 86.350 t hmelja, oz. 8.067 t grenčic. To predstavlja v primerjavi z 2014 nižji svetovni pridelek hmelja za 10 % (-9.343 t) in nižji pridelek grenčic (alfa-kislin) za 14 % (-1.330 t) in to kljub povečanju globalnih površin hmeljišč za 8 % (+3.507 ha). In kakšne so bile razmere v najpomembnejših državah izvoznikah hmelja?

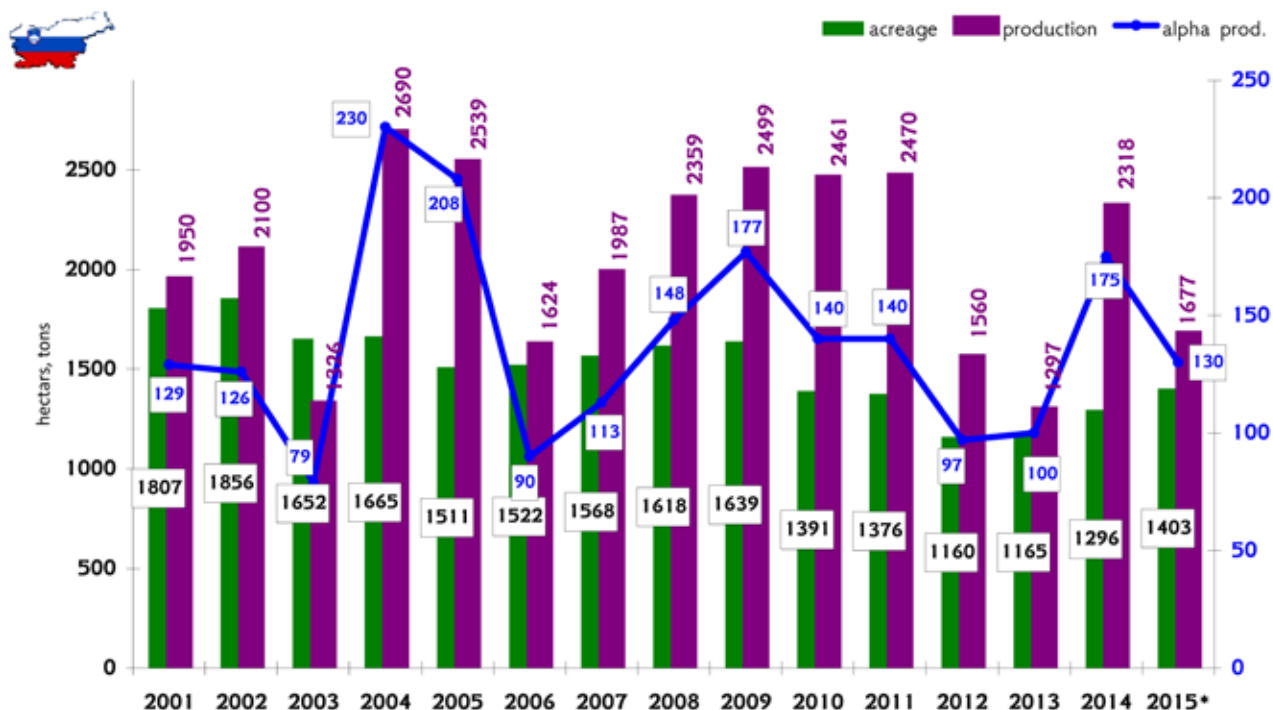
Že drugo leto zapored se hmeljarji po svetu s širjenjem hmeljišč izrazito odzivajo na globalno povečano povpraševanje pivovarn po hmelju. Iz jesenskih statistik Mednarodne hmeljarske organizacije v okviru seje ekonomske komisije v Nürnbergu ter vladnih poročil ZDA (USDA) razberemo, da so ameriški hmeljarji v zadnjih dveh letih povečali površine za 28 %, oz. za 4.053 ha in so prevzeli svetovno krmilo obsega hmeljišč v pridelavi (18.307 ha). V letih 2010-2015 navajajo statistike v ZDA zaznavno povečanje površin aromatičnega sektorja predvsem s sortami dišavnega hmelja. Povečanje površin beležijo pri sorti Cascade za več kot 3-krat - na 3.090 ha, pri sorti Centennial za 12-krat - na 1.930 ha, pri sorti Simcoe za 7-krat - na 744 ha in pri sorti Citra za več kot 20-krat - na 1.169 ha. V 2014 je bil povprečni pridelek hmelja v ZDA 2,1 t/ha, novembrska ocena za 2015 pa navaja le za 4,8 % nižji povprečni pridelek (1,99 t/ha). Vendar je zaradi povečanih površin v ZDA pridelek hmelja 36.380 t

vseeno količinsko za 4.170 t (+13 %) višji, kot v 2014. Tudi pri grenčicah so v statistikah navedli povečanje v 2015 na 3.856 t (+9 %).

V **Nemčiji** poročajo v novembrskih podatkih 2015 o obnovi 1.153 ha, oz. letošnjem povečanju hmeljišč za 539 ha – na skupaj 17.847 ha. Najbolj so obnovili sorti Herkules (+530 ha) in dišečo Mandarin Bavaria (+108 ha). Pri aromatičnih sortah hmelja prednjačita v pridelavi sorti Perle (3.187 ha) in Hallertau Tradition (2.914 ha). Pri grenčičnih pa sorti Herkules (4.152 ha) in Hallertauer Magnum (2.353 ha). Primerjalno s preteklim rekordnim letom beležijo v 2015 pridelek hmelja 28.200 t (-27 %), oz. 2.700 t grenčic (-34 %).

Na **Češkem** so obnovili 423 ha in obdelujejo v 2015 skupaj 4.617 ha, pridelek hmelja pa ocenjujejo na 4.800 t (-23 %). V **Sloveniji** imamo z obnovo 175 ha v 2015 v pridelavi 1.403 ha hmeljišč. Hmeljarji pa so pridelali 1.677 t hmelja (-28 %).

Iz jesenske ocene pridelka hmelja je možna jasnejša presoja podhranjenosti na trgu aromatičnih sort hmelja za potrebe pivovarske industrije. Za predstavbo o značilnostih tržnih razmer v hmeljarstvu so za obdobje zadnjih 15 let v prispevku grafično predstavljene tudi osnovne statistike ponudbe hmelja tako za Slovenijo, kot tudi za globalni trg. Površine hmeljišč (ha), pridelava hmelja (t) in proizvodnja grenčic (t).

Statistika površin hmeljišč (ha), pridelave hmelja (t) in proizvodnje grenčic (t) v Sloveniji za obdobje od 2001 do 2015 (vir www.ihgc.org)

Pomen tržnih informacij za hmeljarje v Sloveniji

Tako v poletnih, kot tudi v jesenskih tržnih ocenah je bilo opaziti precejšnje pomanjkanje pričakovanih količin aromatičnega hmelja. V poročilu nemškega združenja trgovcev s hmeljem (DHWV) razberemo, da svetovna pridelava letnika 2015 ne bo zadostila potrebam globalne pivovarske industrije. To še posebej

velja za vedno bolj cenjene aromatične sorte in pa dišavne sorte hmelja, kamor vključujejo tudi pretežni del hmelja iz Slovenije. Izrazita rast novih in novih t.i. obrtniških oz. C pivovarn pa je še dodatno izpostavila precejšnje pomanjkanje hmelja letnika 2015.

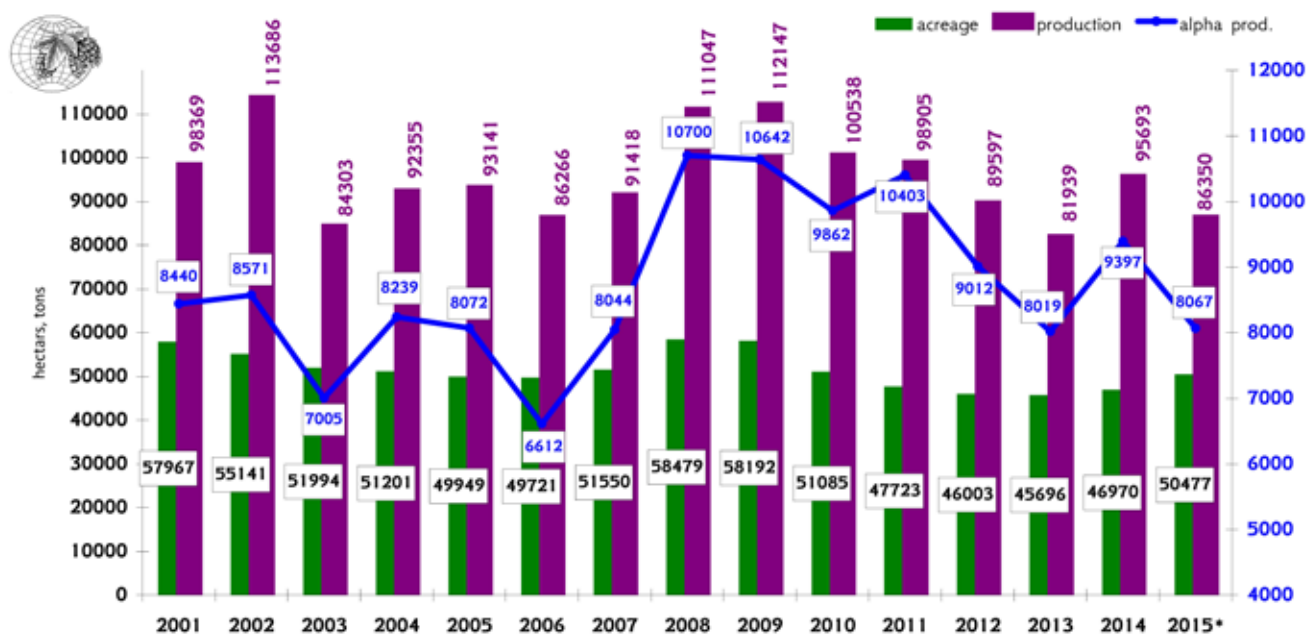
Iz predstavljenih razmer velja izpostaviti priložnost za hmeljarje v Sloveniji, da si v mesecih pred prvimi

ocenami površin hmeljišč in pridelka hmelja 2016 še pravočasno dopolnijo pogodbeno prodajo in s tem zmanjšajo riziko izpada dohodka ob pojavu spremenjenih tržnih razmer. Kdaj lahko pride do takšnega zasuha na trgu je nemogoče natančno napovedati. A če upoštevamo (i) možnost omejenega razmaha pitja butičnih tipov piva v Ameriki in Aziji in s tem prilagojene trende rasti števila trendovskih C pivovarn, (ii) mnenja ameriških hmeljarjev, ki so v debatah nakazali tudi možnosti nadaljnjega hitrega širjenja hmeljišč v ZDA – ob pravih cenah za prodani hmelj tudi na 25.000 ha in več, pa (iii) špekulativne posege maloštevilnih največjih trgovcev s hmeljem, katerih natančnih zalog hmelja, oz. skladiščenih produktov nihče drug natančno ne pozna..., je tako lahko obdobje sorazmerno visokih cen hmelja časovno omejeno, spremembe pa terminsko nepredvidljive. V tako kapitalno intenzivni kmetijski panogi kot je hmeljarstvo, narekuje dobra podjetniška praksa nujno zagotavljanje stabilnega prihodka z razpršeno večletno pogodbeno prodajo pridelka – v obsegu dveh tretjin do treh četrtn povprečno pričakovanega pridelka. Nikakor ne velja spregledati grenkih izkušenj iz leta 2008. Špekulativnost omogoča lahko velike zasluške – a

le za najbolj obveščene in poslovno spretne izbrance. Pri tem pa je ključnega pomena tudi razumevanje podjetniške poslovnosti.

Količina letnika hmelja 2015 na pridelovalnih območjih EU jasno nakazuje nujno potrebo po izboljšanju sistemov in organiziranosti namakanja. Podobno tudi usmeritev programov žlahtnjenja v še večjo odpornost sort hmelja na spreminjajoče se vremenske razmere. Tradicija, kakovost, organiziranost, raziskave in svetovanje v slovenskem hmeljarstvu bodo imeli v prihodnje še pomembnejšo povezovalno moč za ohranitev prodajnega deleža Slovenije na globalnem trgu hmelja. Za dolgoročno gospodarsko uspešnost kmetij je poleg količine in kakovosti pridelka pomembna tudi dosežena cena hmelja, ki omogoča za daljše obdobje ne samo obstoj, ampak tudi razvoj in širjenje kmetij. Tako je ob koncu 2015 primerno obdobje za smiselno razširitev proizvodnih kapacitet pridelave hmelja – a le ob hkratnem zagotovitvi oz. pogodbah o večletni prodaji. Zraven je priložnost sklepanja ugodnih večletnih pogodb o prodaji hmelja tudi za hmeljarje, ki imajo še vedno več kot polovico pričakovanega pridelka hmelja na prostem trgu.

Literatura je na voljo pri avtorju.

Svetovna statistika površin hmeljišč (ha), pridelave hmelja (t) in proizvodnje grenčic (t) za obdobje od 2001 do 2015 (vir www.ihgc.org)